

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 2 Gevolgen van de economische crisis

Maximumscore 1

- 15 Op de rol van overlegpartner bij het overleg tussen de sociale partners.

Maximumscore 2

- 16 Voorbeelden van maatregelen aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt (stimuleren van de bestedingen, werkgelegenheid vergroten / vraag naar arbeid) zijn (één van de volgende):
- verlaging van belastingen en premies voor zowel bedrijfsleven als individuele burgers
 - loonmatiging/matiging arbeidskosten
 - meer aankopen doen in de marktsector
 - maatregelen ter flexibilisering van de arbeidsmarkt / marktbelemmeringen uit de weg ruimen
 - versoepeling ontslagrecht/verbetering van de werking van de arbeidsmarkt
 - meer banen scheppen in de zorg en onderwijs
 - het stimuleren van deeltijdarbeid
 - minder bezuinigingen
 - subsidies aan kansrijke bedrijfstakken

per juiste maatregel

1

Voorbeelden van maatregelen aan de aanbodzijde van de arbeidsmarkt (verhogen van kwantiteit en kwaliteit van de beroepsbevolking) zijn (één van de volgende):

- het stimuleren van scholing en omscholing
- het bevorderen van VUT-regelingen
- het nemen van maatregelen om vrouwen meer kansen op betaald werk te geven: zorgen voor opvang van kinderen
- maatregelen om de arbeidsdeelname van gehandicapten / mensen uit achterstandsgroepen te bevorderen onder andere door premies voor het bedrijfsleven in het vooruitzicht te stellen of het scheppen van banenpools/gesubsidieerd werk/loonkostensubsidies
- projecten om werkervaring op te doen
- loonkostensubsidie

per juiste maatregel

1

Maximumscore 2

- 17 Voorbeelden van goede argumenten zijn (twee van de volgende):
- Uitkeringen van werklozen worden deels door de staat gedragen.
 - Werkloosheid betekent een terugloop van inkomens en dus lagere belastinginkomsten voor de staat.
 - Verminderde belastinginkomsten en verhoogde rijksuitgaven hebben nadelige gevolgen voor de bekostiging van het sociale zekerheidstelsel.

per juist argument

1

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
18 ☐ • opleiding: volgens de tekst neemt de werkloosheid onder hoogopgeleiden snel toe, terwijl een lage opleiding gewoonlijk een rol speelt bij een minder goede positie op de arbeidsmarkt	<u>1</u>
• leeftijd: “Vooral mannen tussen de 25 en 44 jaar worden getroffen.” Over het algemeen zijn juist meer ouderen werkloos dan jongeren	<u>1</u>
• geslacht: opvallend genoeg komt werkloosheid vooral voor bij mannen, terwijl vrouwen vaak een zwakkere positie op de arbeidsmarkt innemen	<u>1</u>
Maximumscore 2	
19 ☐ • tertiaire sector	<u>1</u>
• het zijn voorbeelden van commerciële dienstverlening	<u>1</u>
Maximumscore 2	
20 ☐ • Toepassing van informatietechnologie levert doorgaans werk op indien er sprake is van het produceren van nieuwe producten. Dit is productinnovatie	<u>1</u>
• De invoering van procesinnovatie - automatisering en informatisering - levert werkgelegenheid op: er zijn IT-deskundigen nodig om deze processen in te voeren en te onderhouden. / Procesinnovatie kan betekenen dat productie die eerder verplaatst werd naar lagelonenlanden, teruggehaald wordt, omdat de productie hier nu goedkoper kan; dit levert arbeidsplaatsen op	<u>1</u>
Maximumscore 4	
21 ☐ • functie: Werk waarvoor een hogere opleiding vereist is, biedt deze mensen de mogelijkheid tot zelfontplooiing/zelfrespect/voldoening/gevoel van eigenwaarde/autonomie/identiteit	<u>1</u>
• de <i>arbeidsinhoud</i> : deze vereist bijvoorbeeld een intellectuele of creatieve uitdaging	<u>1</u>
• functie: Een goed betaalde baan verschaft onder andere sociale status/prestige/een bepaalde levensstandaard	<u>1</u>
• Een goed inkomen valt onder de <i>arbeidsvoorwaarden</i>	<u>1</u>
Maximumscore 3	
22 ☐ drie van de volgende:	
• Arbeid is een bijbelse opdracht / opdracht van God / dienst aan God / niets doen is een zonde.	
• Arbeid is een wezenlijke activiteit voor mens en samenleving; arbeid geeft zin aan het leven.	
• Arbeid is een instrumenteel middel om een aantal levenswaarden (onder andere materiële welstand, vrije tijd, ontplooiing) te verwezenlijken.	
• Arbeid is een recht.	
• Arbeid geeft structuur aan het leven.	
per juiste opvatting	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 4	
23 ☐ Voorbeeld van een conflicterend/tegengesteld belang is:	
• “Ook hekelt Schraven de geringe bereidheid van de bonden om de lonen te matigen...alles aan gelegen te zorgen voor een verantwoorde loonkostenontwikkeling.” (regels 8-13) Of: “Na jaren van constructieve gesprekken zet Schraven nu de grijsgedraaide plaat van loonkostenmatiging weer op.” (regels 24-27)	<u>1</u>
• Op gebied van de arbeidsvoorwaarden streeft de werknemer naar een verbetering van inkomen. De werkgever daarentegen is gebaat bij lage arbeidskosten	<u>1</u>
Voorbeeld van een gemeenschappelijk belang is:	
• “Ondanks de ruzie gaan vakbeweging en werkgevers straks eensgezind bij het nieuwe kabinet aandringen op aanpassing van het voorgenomen WAO- en pensioenbeleid” (regels 50-55) / “Over de WAO hebben de sociale partners unaniem advies uitgebracht.” (regels 60-62)	<u>1</u>
• Een goede WAO- c.q. pensioenregeling is in beider belang. De werknemer is bij arbeidsongeschiktheid/pensionering verzekerd van een redelijk inkomen. De werkgever is gebaat bij een goede regeling zonder een te hoge bijdrage en/of boeteclausule. Dit houdt de kosten laag	<u>1</u>
Maximumscore 3	
24 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (drie van de volgende):	
• Vakbonden hebben meer professionele deskundigheid in huis dan de OR.	
• Vakbonden beschikken over de machtsbron aantallen leden in tegenstelling tot de OR.	
• Vakbonden kunnen een massale actiebereidheid beter inzetten als pressiemiddel / hebben het stakingswapen.	
• Een OR heeft geen stakingskas.	
• Het is voor OR-leden moeilijk om zich onafhankelijk van de werkgever op te stellen; zij hebben een geringe afstand tot de directie en zijn voor hun inkomen afhankelijk van het bedrijf.	
• OR-leden zijn afhankelijk van een goede verhouding met hun werkgever in de relationele sfeer, met oog op loopbaanvooruitzichten en dergelijke.	
• Bedrijven met minder dan 50 werknemers hoeven geen OR te hebben en vallen dan ook niet onder een bedrijfstakgewijze belangenbehartiging.	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
25 ☐ twee van de volgende:	
• Het huidige economische klimaat: de positie van werknemersorganisaties is zwakker in tijden van economische neergang en werkloosheid dan in tijden van economische opgang, omdat er minder economische ruimte is om eisen in te willigen.	
• Het politieke klimaat: in augustus 2002 (kabinet-Balkenende I) zit er geen grote linkse partij / zit de PvdA niet in de regering als ‘bondgenoot’ van de vakbeweging.	
• De machtsbasis van de vakbonden zelf: in tekst 5 is sprake van “nog maar 24 procent van de werknemers is lid van een vakbond” (regels 6-8), “de vergrijzing van de vakbeweging” (regels 37-38) en de “interne problemen” (regel 38)	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
26 ☐ De <i>sociaal-economische</i> benaderingswijze, omdat het gaat om vragen als (één van de volgende): Welke belangen hebben de betrokken actoren? / Welke belangen zijn gemeenschappelijk of zijn tegengesteld? of omdat het in de teksten 4 en 5 gaat om belangen van werklozen, werknemers en werkgevers.	